

พุทธปรัชญาที่นำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*

The Application of Buddhist Philosophy to Prevent Corruption and Misconduct in Local Government Organizations

ทาวร เศษมา-พลา, พระราชพัฒนวัชรบัณฑิต (สุกัญญา ฮาดพิกัด) และสุวิน ทองปั้น
Thaworn Sesmapol, Phrarajpatthanawatcharabundit (Sukanya Hadpagdee) and Suwin Thongpan
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: thaworn4107@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 2) ศึกษามาตรการในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) วิเคราะห์พุทธปรัชญาที่ใช้ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยการเก็บข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาตามหลักอุปนัยวิธี

ผลการวิจัยพบว่า

- แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย แบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่มคือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับพุทธปรัชญา 2) แนวคิดเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ 3) แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น 4) แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม 5) ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสำนึก การสร้างจิตสำนึกและการปลูกฝังจิตสำนึก
- มาตรการในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้แก่ 1) มาตรการทางกฎหมาย 2) มาตรการทางการปกครองและการบริหารของรัฐ 3) มาตรการควบคุมโดยระบบควบคุมตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) มาตรการตรวจสอบโดยประชาชนและภาคประชาสังคม 5) มาตรการทางจริยธรรมพุทธศาสนา 6) มาตรการมุ่งเน้นกระบวนการบริหารภายในองค์กร
- วิเคราะห์พุทธปรัชญาที่ใช้ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ การนำหลัก 1) โลกบาลธรรม (หิริ-โอตตปปะ) 2) เบญจศีล 3) อวิหิงสา 4) หลักสุจริต 3 5) สุจริตธรรมกถา 6) ราชดีธรรม และ 7) สัมมัตถะ 4 มาใช้ประกอบในการป้องกันการทุจริตและ

*ได้รับบทความ: 29 พฤษภาคม 2567; แก้ไขบทความ: 20 ธันวาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 24 ธันวาคม 2567

Received: May 29, 2024; Revised: December 20, 2024; Accepted: December 24, 2024

ประพจน์มิชอบใน 6 มาตรการคือ 1) มาตรการทางกฎหมาย 2) มาตรการทางการปกครองและการบริหารของรัฐ 3) มาตรการควบคุมโดยระบบควบคุมตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) มาตรการตรวจสอบโดยประชาชนและภาคประชาสังคม 5) มาตรการทางจริยธรรมพุทธศาสนา 6) มาตรการมุ่งเน้นกระบวนการบริหารภายในองค์กร

คำสำคัญ: พุทธปรัชญา; การป้องกันการทุจริต; ประพจน์มิชอบ

Abstract

The purposes of this research were 1) study theoretical concepts relevant to the research; 2) study identify measures to prevent corruption and misconduct in local government organizations; and 3) analyze the application of Buddhist philosophy in combating corruption and misconduct within these entities. This documentary research involved gathering data from both primary and secondary sources and employing descriptive analytical methods based on inductive reasoning.

The results revealed that:

1. Theoretical Framework: The study categorizes related concepts into five groups: 1) Buddhist philosophy; 2) corruption and misconduct; 3) local government; 4) ethics; and 5) theories on consciousness, emphasizing awareness and cultivation.
2. Preventive Measures: Identified measures against corruption and misconduct include; 1) legal measures; 2) governing and administrative measures of the state; 3) measures controlled by the internal audit control system of local administrative organizations; 4) measures for inspection by citizens and civil society; 5) ethical measures Buddhism; 6) measures focus on administrative processes within the organization.
3. Buddhist Philosophy Application: The research highlights the effectiveness of Buddhist principles—such as 1) Lokapāla-dhamma (Hiri Ottappa), 2) Five Precepts (five-sīla), 3) Ahimsa, 4) Three Sucarita-dhamma Kathā, 5) Rājavādī-dhamma, and Four Sammappadhāna used to prevent corruption and misconduct in six measures: 1) legal measures; 2) governing and administrative measures of the state; 3) measures controlled by the internal audit control system of local administrative organizations; 4) measures for inspection by citizens and civil society; 5) ethical measures Buddhism; 6) measures

focus on administrative processes within the organization.

Keywords: Buddhist Philosophical; Prevention of corruption; misconduct

1. บทนำ

การทุจริตคอร์รัปชันกลายเป็นปัญหาระดับโลกเมื่อสหประชาชาติ (United Nations: UN) ได้มีอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการคอร์รัปชัน อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003 โดยแบ่งออกเป็น 8 หมวด โดยแต่ละหมวดมีสาระสำคัญดังนี้ หมวด 1 บทบัญญัติทั่วไปกล่าวถึงความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญา บทนิยามขอบเขตการใช้บังคับของอนุสัญญา และหลักการเคารพอธิปไตยแห่งรัฐ หมวด 2 มาตรการป้องกันการทุจริตกล่าวถึงพันธกรณีของรัฐภาคีที่จะต้องจัดทำนโยบายป้องกันการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ หมวด 3 ความผิดทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย หมวด 4 ความร่วมมือระหว่างประเทศกำหนดให้รัฐภาคีกำหนดรูปแบบความร่วมมือทางกฎหมายระหว่างกันในการรวบรวมและนำเสนอพยานหลักฐานการส่งผู้ร้ายข้ามแดนการติดตามอายัดยึดและริบทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริต หมวด 5 การติดตามทรัพย์สินคืน หมวด 6 ความช่วยเหลือทางวิชาการและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร หมวด 7 กลไกในการปฏิบัติตามอนุสัญญา หมวด 8 บทบัญญัติสุดท้ายกล่าวถึงการปฏิบัติตามอนุสัญญา อนุสัญญานี้เป็นการกระตุ้นให้ประเทศต่างๆ ตื่นตัว และร่วมมือกันจัดการกับปัญหาการทุจริตอย่างจริงจัง นอกจากนี้ เพื่อเป็นการตอกย้ำให้แต่ละประเทศได้เห็นถึงการทุจริตที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นจึงได้มีการจัดตั้ง

องค์กรโปร่งใสนานาชาติซึ่งเป็นองค์กรอิสระนานาชาติที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อรณรงค์การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันจัดทำดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศต่างๆ ทั่วโลกโดยค่าคะแนนตั้งแต่ 0 (คอร์รัปชันมากที่สุด) ถึง 100 (คอร์รัปชันน้อยที่สุด) ยิ่งค่า CPI สูงแสดงว่าประเทศมีความโปร่งใสมาก คอร์รัปชันต่ำยิ่งที่ค่า CPI ต่ำแสดงว่าประเทศมีความโปร่งใสน้อยคอร์รัปชันสูงดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันเป็นดัชนีที่ตีพิมพ์ทุกปีโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติตั้งแต่ ค.ศ. 1995 ซึ่งจัดอันดับประเทศ จากระดับความทุจริตในภาครัฐด้วยวิธีการประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญและเขียนแบบสอบถามความคิดเห็นโดยทั่วไป CPI พบว่ามีการใช้อำนาจสาธารณะในทางที่ผิดเพื่อรายได้ส่วนตัว

การให้คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) รวมถึงการจัดอันดับของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยได้คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต 36 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนนเท่ากับปี พ.ศ. 2562 จัดอยู่ในอันดับที่ 104 ของโลกและอยู่ในอันดับที่ 5 ของกลุ่มประเทศอาเซียน (ดัชนีชี้วัดการคอร์รัปชันโลก ปี 2559 คะแนนไทยร่วงจาก 38 เป็น 35 อันดับตกจาก 76 เป็น 101 จาก 176 ประเทศ) จากผลคะแนนดังกล่าวทำให้สำนักงานป.ป.ช. เสนอแนะให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาการทุจริตและการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการ

เรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่รัฐเพราะผลคะแนนการรับรู้การทุจริตในปี พ.ศ. 2563 เป็นเครื่องบ่งชี้สำคัญถึงสถานการณ์การทุจริตในประเทศไทยซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐบาลจำเป็นต้องมีนโยบายในการแก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างจริงจังเพื่อนำไปสู่แนวทางปฏิบัติในการสร้างความโปร่งใสในการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐให้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการทุจริตและไม่ยอมทนต่อการทุจริตซึ่งจะนำไปสู่สังคมที่สุจริตส่งผลต่อการพัฒนาประเทศต่อไป (ไทยพับลิก้า, 2566)

จากผลการจัดลำดับดัชนีการทุจริต ทำให้รัฐบาลไทยจัดทำแผนยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยกำหนดเป็นระยะๆ ละ 5 ปีดังนี้ ระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2551-2555 ระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2556-2560 และระยะที่ 3 ปี พ.ศ. 2560-2564 นอกจากนี้ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2560 รับทราบมติคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) ที่เสนอให้รัฐบาลประกาศให้ปี พ.ศ. 2560 เป็นปีแห่งการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุมัติอนุญาตของทางราชการต่อต้านการรับสินบนทุกรูปแบบตามที่สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เสนอโดยมอบหมายในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายและมาตรการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันต่อต้านการรับสินบนทุกรูปแบบ

รัฐบาลได้จัดทำแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 21 ประเด็นการต่อต้านทุจริตและ

ประพฤติมิชอบ (พ.ศ. 2561-2580) มีเป้าหมายประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบตัวชี้วัดคือ ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยมีค่าเป้าหมายดังนี้ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561, หน้า 5) ปี2561-2565 อยู่ในอันดับ 1 ใน 54 ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 50 คะแนนปี 2566-2570 อยู่ในอันดับ 1 ใน 43 ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 57 คะแนนปี 2571-2575 อยู่ในอันดับ 1 ใน 32 ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 62 คะแนนปี 2576-2580 อยู่ในอันดับ 1 ใน 20 ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 73 คะแนน

การทุจริตคอร์รัปชันที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นทำให้ในปี พ.ศ. 2559 ได้มีการจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง และศาลอาญาคดีทุจริต การประพฤติมิชอบภาค 1 ถึง 9 ขึ้นเพื่อพิจารณาคดีอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นการเฉพาะ ซึ่งจากสถิติปริมาณคดีที่เข้ามาสู่ศาลพบว่า (ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง, 2560) ในปี พ.ศ. 2560 มีจำนวนคดี 1,178 คดี พ.ศ. 2561 มีจำนวนคดี 1,055 คดี พ.ศ. 2562 มีจำนวนคดี 1,220 คดี พ.ศ. 2563 มีจำนวนคดี 1,167 คดี และพ.ศ. 2564 มีจำนวนคดี 1,556 คดี นอกจากนี้ หากพิจารณาถึงหน่วยงานที่ถูกฟ้อง 5 อันดับแรกพบว่า ปีพ.ศ. 2560 อันดับหนึ่งคือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 402 คน อันดับสองคือกระทรวงมหาดไทย 368 คน อันดับสามคือองค์การองค์การบริหารส่วนตำบล 351 คน ปีพ.ศ. 2561 อันดับหนึ่งคือ กระทรวงศึกษาธิการ 354 คน อันดับสองคือ องค์การบริหารส่วนตำบล 351 คน ปีพ.ศ. 2561 อันดับหนึ่งคือ กระทรวงศึกษาธิการ

354 คน อันดับสองคือ องค์การบริหารส่วนตำบล 334 คน ปีพ.ศ. 2562 อันดับหนึ่งคือ องค์การบริหารส่วนตำบล 640 คน ปีพ.ศ. 2563 อันดับหนึ่งคือ องค์การบริหารส่วนตำบล 519 คน และปี พ.ศ. 2564 อันดับหนึ่งคือ องค์การบริหารส่วนตำบล 641 คน จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอัตราการทุจริตและประพฤติมิชอบที่สูงขึ้นเป็นลำดับจากอันดับสามในปีพ.ศ. 2560 ขึ้นมาเป็นอันดับสองในปีพ.ศ. 2561 และขึ้นมาเป็นอันดับหนึ่งในปีพ.ศ. 2562 ถึง ปีพ.ศ. 2564 (ไทยพับลิก้า, 2566)

สถิติคดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้นจนกลายเป็นอันดับหนึ่ง และได้เพิ่มความรุนแรงมากขึ้นตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เป็นปัญหาที่บั่นทอนการพัฒนาประเทศและเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเจริญในสังคมและความผาสุกแก่ประชาชนมาเป็นระยะเวลายาวนาน ทั้งนี้ เพราะเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและเป็นองค์กรที่มีหน่วยงานย่อยจำนวนมากเมื่อมีพนักงานและข้าราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการทุจริตและประพฤติมิชอบก็จะทำให้เกิดผลเสียต่อประชาชนสังคมและสร้างความเสียหายให้กับประเทศชาติถึงแม้ว่าในปัจจุบันสังคมไทยมีความเข้าใจและตระหนักถึงปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น แต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังคงเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางมีรูปแบบการทุจริตที่เปลี่ยนแปลงและแตกต่างไปจากอดีตและมีลักษณะที่ซับซ้อนมากขึ้น ที่ผ่านมารัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาเหล่านี้มาอย่างต่อเนื่อง

เนื่องจากถือว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองประเทศหากรากฐานถูกบั่นทอนด้วยบุคลากรทำการทุจริตและประพฤติมิชอบก็จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศในระยะยาว สำหรับการแก้ปัญหาที่ผ่านมาของรัฐบาลก็ยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควรถ้าจะให้เกิดความสำเร็จในการแก้ปัญหาจำเป็นต้องทำให้คนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจิตสำนึกและรู้สึกอายที่จะไม่กระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบด้วยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้วยหลักพุทธปรัชญาจึงจะเป็นการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง เมื่อเป็นเช่นนี้จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องทำการวิจัยโดยศึกษาหลักพุทธปรัชญาเพื่อนำมาเป็นมาตรการต้นทางในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากปัญหาข้างต้นนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิจัย “พุทธปรัชญาที่นำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” เพื่อนำไปปลูกฝังให้พนักงานส่วนท้องถิ่นและผู้บริหาร เจ้าหน้าที่รวมถึงข้าราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีจิตสำนึก กระตุ้นเตือนจิตใจให้มีความอายมีความกลัวและเกิดความตระหนักรู้ถึงโทษหรือผลร้ายที่จะได้รับจนไม่ยอมทำการทุจริตและประพฤติมิชอบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
2. เพื่อศึกษามาตรการในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น

3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์พุทธปรัชญาที่นำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ขอบเขตด้านเอกสาร ดังนี้ 1) เอกสารปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 และผลการดำเนินงานศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบทั่วราชอาณาจักรประจำปีพ.ศ. 2560-2565 2) เอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสาร บทความ เอกสารจากสื่ออินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโลกบาลธรรม (หิริ-โอตฺตปปะ) เบญจศีล อวิหิงสา หลักสุจริต 3 สุจริตธรรมกถาราชวสดีธรรม และสัมมปปธาน 4

ขอบเขตด้านเนื้อหาผู้วิจัยได้แยกประเด็นการวิจัยออกเป็น 3 ประเด็นดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตและประพฤติมิชอบ 2) ศึกษามาตรการในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) วิเคราะห์พุทธปรัชญาที่นำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตอำนาจศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางและศาลอาญา

คดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค 1-9 โดยเลือกเอาคดีที่ได้รับการตัดสินแล้วมาเป็นข้อมูลการวิจัย

การเก็บข้อมูล การวิจัยนี้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบและประเภทการทุจริตและการประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแนวคิดพุทธปรัชญาที่นำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีขั้นตอนเก็บข้อมูลดังนี้ 1) เก็บข้อมูลปฐมภูมิจากพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 และคดีการทุจริตและประพฤติมิชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2560 ถึงปีพ.ศ. 2564 ในเขตพื้นที่ภาค 1-9 และ 2) เก็บข้อมูลทุติยภูมิจากหนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวกับคดีการทุจริต การทุจริตและประพฤติมิชอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ รูปแบบและประเภทการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และวิเคราะห์พุทธปรัชญาที่นำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำนาจศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางและศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค 1-9 ด้วยวิธีการพรรณนา

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง พุทธปรัชญาที่นำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยได้แก่ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตและประพฤติมิชอบใน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 5 กลุ่ม ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีทางพุทธปรัชญาคือ การนำเอาแนวคิดและหลักการในพุทธปรัชญาอัน เป็นหลักแห่งความจริงและหลักการปฏิบัติที่นำมา พัฒนามนุษย์ให้ไปสู่เป้าหมายในการดำเนินชีวิต หรือการอยู่ร่วมกันในสังคมและเป็นนำหลักการ ปฏิบัติทางพุทธปรัชญามาแก้ไขปัญหาในการ ทำงานของพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บรรลุจุดหมายในทางพุทธปรัชญาในระดับโลกียะ คือพัฒนาบุคคลให้เป็นคนมีคุณธรรม มีจริยธรรม ในการประกอบอาชีพด้วยความสุจริต ซึ่งหลักพุทธ ปรัชญาที่นำมาใช้ ได้แก่ โลกบาลธรรม เบญจศีล หรือศีล 5 อวิหิงสา หลักสุจริต 3 สุจริตธรรมกา ราวาสติธรรม และสัมมัมปธาน 4

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการทุจริตและ ประพฤติมิชอบเป็นแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการ ทุจริตและประพฤติมิชอบคือ การฉ้อราษฎร์บังหลวง การคอร์รัปชั่น และการทุจริต ซึ่งเป็นความ ประพฤติมิชอบที่เกิดจากพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ รัฐใช้อำนาจตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบเพื่อมุ่งหวังผล ประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ ผู้อื่น สำหรับรูปแบบหรือประเภทการทุจริตและ ประพฤติชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มี 7 รูปแบบใหญ่ ดังนี้ 1) เจ้าพนักงานเบียดบัง ทรัพย์ 2) เจ้าพนักงานใช้ตำแหน่งโดยทุจริต 3) เจ้าหน้าที่ทุจริตด้านการจัดเก็บภาษี 4) เจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ 5) เจ้าพนักงานปลอมเอกสาร 6) เจ้าพนักงานหรือ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติโดยทุจริต หรือโดยมิชอบ 7) การทุจริตเชิงนโยบาย

3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น เป็นแนวคิดที่รัฐบาลมอบอำนาจให้หน่วยการ ปกครองระดับรองของรัฐ ซึ่งเป็นการกระจาย อำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดการปกครองและดำเนินการเพื่อผล ประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่น สำหรับการบริหารงานท้องถิ่นจะมีองค์กรที่ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากการแต่งตั้งของรัฐและ ผู้บริหารหรือสมาชิกสภาซึ่งประชาชนเลือกตั้งมา ทั้งหมดหรือบางส่วนและมีอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลอาจต้องควบคุมโดยวิธีการต่างๆ ตาม ความเหมาะสม

การปกครองท้องถิ่นมีสถานะตาม กฎหมายมีการกระจายอำนาจและหน้าที่มีลักษณะ เป็นนิติบุคคลมีการเลือกตั้งมีอำนาจอิสระมีงบประมาณของตนเองและมีการกำกับดูแลของรัฐ การบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือ 1) รูปแบบการปกครอง ท้องถิ่นทั่วไปได้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และเทศบาล 2) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กับรูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ พิเศษซึ่งมีฐานะเป็นทบวงการเมืองและนิติบุคคล โดยในประเทศไทยมีอยู่ 2 แห่งคือกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

การปกครองท้องถิ่นแบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) การกระจายอำนาจทางการบริหาร 2) การ กระจายอำนาจทางการเมือง และ 3) การกระจาย อำนาจทางการคลัง ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ว่าจะมีลักษณะเป็นทางการและเป็นการ ปกครองตนเองของประชาชนย่อมมีผลสำคัญต่อ

การก้าวขึ้นมาดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น ตลอดจนถึงสมาชิกสภาของท้องถิ่นเช่นมีการเลือกตั้งทั่วไปมีการกำหนดวาระในการดำรงตำแหน่ง การกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบการพ้นจากตำแหน่งและการถูกตรวจสอบทางการเมืองและการบริหารองค์กรทั้งโดยส่วนขององค์กรภายในและโดยองค์กรภายนอก

4. แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมเป็นแนวคิดเกี่ยวกับประพฤติกการกระทำที่ถูกต้องเหมาะสมการทำหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้องสมบูรณ์โดยละเว้นสิ่งควรละเว้นทำในสิ่งที่ควรทำด้วยความฉลาดรอบคอบรู้เหตุผลถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล จริยธรรมมีแหล่งกำเนิด 2 แหล่ง คือ 1) แหล่งกำเนิดภายในตัวบุคคลโดยตัวกำหนดมาจากพันธุกรรมที่ส่งทอดมาจากบรรพบุรุษและจากสภาพจิต 2) แหล่งกำเนิดภายนอก ซึ่งเป็นกฎกติกาของสังคม

5. ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสำนึกเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกและการปลูกฝังจิตสำนึก ความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักรู้ และการให้ความสำคัญต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกิดขึ้นในระบบความคิดและจิตใจของมนุษย์จิตสำนึกเป็นสภาวะที่ผสมผสานกันระหว่าง ความรู้ความเข้าใจ ความคิด และความรู้สึกจิตสำนึกซึ่งเกิดจากการรับรู้ การเรียนรู้ การประเมินค่าจากสิ่งเร้าต่างๆ และประสบการณ์ จนเกิดเป็นความตระหนักถึงความสำคัญของ สิ่งที่มีมนุษย์รับรู้ เรียนรู้ จนพัฒนาเป็นจิตสำนึก ประกอบกับข้อมูลข่าวสาร ประสบการณ์ อารมณ์ สภาพสังคมและวัฒนธรรม สำหรับการปลูกฝังจิตสำนึกมีวิธีการดังนี้ 1) การสร้างการรับรู้

ในประเด็นที่ต้องการสร้างจิตสำนึก 2) การชี้ให้เห็นคุณค่า ความสำคัญ ความจำเป็น ที่ต้องตระหนัก 3) การกระตุ้นให้เกิดการคิด 4) การโน้มน้าวให้เกิดการยอมรับ 5) การชักนำให้นำไปปฏิบัติ 6) การเชิญชวนให้นำไปเผยแพร่ 7) การตอกย้ำให้มีความต่อเนื่องในความคิดและการปฏิบัติ 8) การเสริมสร้างให้จิตสำนึกมั่นคงแข็งแรง

มาตรการในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสรุปได้เป็น 6 มาตรการ ดังนี้

1. มาตรการทางกฎหมาย คือการใช้กฎหมายในการควบคุมและกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายทั่วไป นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งหน่วยงานและองค์กรเพื่อทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตรวมถึงการจัดตั้งศาลเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยตรง อาทิ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ส่วนมาตรการทางกฎหมายการตรวจสอบโดยองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ศาลปกครอง ผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น

2. มาตรการทางการปกครองและการบริหารของรัฐ ด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 และแผนยุทธศาสตร์ชาติที่ 21 ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นแผนแม่บทที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็น

ผู้จัดทำ โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 กำหนดเป็นระยะๆ ละ 5 ปี นับตั้งแต่ปี 2551 จนถึงปัจจุบัน มีทั้งหมด 4 แผน ปัจจุบันคือระยะที่ 4 ปี 2565-2570

3. มาตรการควบคุมโดยระบบควบคุม ตรวจสอบภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การตรวจสอบการบริหารงานโดยสภาท้องถิ่นการควบคุมภายในและบริหารความเสี่ยง

4. มาตรการตรวจสอบโดยประชาชน และภาคประชาสังคมโดยบทบาทของภาคประชาชน ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนภายใต้พื้นฐานความเข้าใจว่าคนไทยทุกคนต้องมีส่วนรับผิดชอบดูแลอนาคตและความอยู่รอดของชาติ ด้วยการที่ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบความโปร่งใสของภาครัฐ รวมทั้งการไม่มีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการทุจริตทุกรูปแบบ

5. มาตรการทางพุทธปรัชญาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) คุณธรรมเป็นคุณงามความดีที่อยู่ในจิตใจ ซึ่งจะเป็นรากฐานให้เจ้าพนักงานครองตนอยู่ในคุณงามความดี 2) จริยธรรมเป็นความประพฤติหรือการปฏิบัติ ซึ่งจะส่งผลให้เจ้าพนักงานไม่กระทำความทุจริต เมื่อเจ้าพนักงานมีคุณธรรมจิตใจจะส่งผลให้เจ้าพนักงานประพฤติปฏิบัติดีไม่ทุจริต

6. มาตรการมุ่งเน้นกระบวนการบริหารภายในองค์กร มี 2 แนวคิดคือ 1) แนวคิดที่มุ่งเน้นกระบวนการบริหารภายในองค์กรเพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาการทุจริต ได้แก่ แนวคิดหลักธ

รมาภิบาล 2) แนวคิดที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการทำหน้าที่ของตัวแสดงทุกภาคส่วนในกระบวนการต่อต้านการทุจริต

พุทธปรัชญาที่ใช้ในการป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาจากปัญหาที่เป็นคติมาสู่ศาลาอาญาคดีทุจริต และประพฤติมิชอบกลางและศาลาอาญาคดีทุจริต ประพฤติมิชอบภาค 1 ถึง 9 สามารถแบ่งเป็น 7 หลักธรรม ดังนี้

1. โลกบาลธรรม (หิริ-โอตตปปะ) เป็นพุทธปรัชญาที่ใช้สำหรับเจ้าพนักงานปลอมเอกสาร คือ เจ้าพนักงานมีหน้าที่ทำเอกสาร กรอกข้อความลงในเอกสารหรือดูแลรักษาเอกสาร กระทำการปลอมเอกสารโดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น ละเว้นไม่จดข้อความซึ่งตนมีหน้าที่ต้องรับจด หรือจดเปลี่ยนแปลงข้อความเช่นนั้น เป็นการทุจริตในลักษณะการออกใบอนุญาตและเอกสารพบว่า การออกใบอนุญาตในการก่อสร้างและการรื้อถอนอาคาร มีการทุจริตมากที่สุด สาเหตุมาจากเจ้าพนักงานไม่มีความละเอียดต่อการทำผิดและไม่เกรงกลัวต่อการทำผิด เมื่อเป็นเช่นนี้จึงใช้โลกบาลธรรมในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในการปลอมแปลงเอกสาร เพื่อให้เจ้าพนักงานตั้งอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต 2 ประการ คือ (1) หิริ คือ ความละเอียดต่อการทำความผิดหรือบาปความละเอียดจะเป็นเกราะป้องกันการทำความผิดของเจ้าพนักงาน ซึ่งต้องสร้างการตื่นรู้ต่อความน่ารังเกียจและพิษภัยของการทุจริตที่มีต่อตัวของผู้กระทำครอบครัวและชุมชน (2) โอตตปปะ คือความเกรงกลัวต่อการทำความผิด ความเกรงกลัวต่อการ

ทำความเข้าใจจะยับยั้งไม่ให้เกิดการทุจริตขึ้น ความเกรงกลัวสามารถสร้างเสริมให้เกิดขึ้นกับบุคคลให้มีhiriและโอตตปปะ นั่นก็คือความละอายและความเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

2. เบญจศีลหรือศีล 5 เป็นพุทธปรัชญาที่ใช้สำหรับเจ้าพนักงานเบียดบังทรัพย์ เป็นการทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดการทุจริตมากที่สุด โดยเจ้าพนักงานมีหน้าที่จัดซื้อ จัดทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์ใดกลับเบียดบังทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต สำหรับศีลที่ใช้ป้องกันการทุจริตและประพฤตินิยมชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยตรงกับการเบียดบังทรัพย์ ได้แก่ศีลข้อ 2 คือ ห้ามลักทรัพย์ ดังนั้นจะต้องใช้ศีลเข้ามาเป็นหลักปฏิบัติในการส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นกลไกขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติ เพื่อให้เจ้าพนักงานไม่ละเมิด ไม่เบียดบัง ไม่เบียดเบียนทรัพย์ โดยมีหลักศาสนาเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนร่วมกับการใช้กฎหมายของรัฐ

3. อวิหิงสาเป็นพุทธปรัชญาที่ใช้สำหรับเจ้าพนักงานที่ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ซึ่งหมายถึงเป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ช่มชู้ใจหรือจงใจให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น และเป็นเจ้าพนักงาน สมาชิก สภานิติบัญญัติ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เรียกรับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ ส่วนอวิหิงสาคือ ความไม่เบียดเบียน ซึ่งเป็นคุณธรรมที่แสดงออกมาจากความเมตตากรุณาต่อ

สัตว์ทั้งหลาย และอวิหิงสา แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ความไม่เบียดเบียนทางกาย เหมือนกับคำกล่าวที่ว่า กายสมาจารใดเป็นไปเพื่อไม่เบียดเบียนตนเองบ้าง เพื่อไม่เบียดเบียนผู้อื่นบ้าง เพื่อไม่เบียดเบียนทั้ง 2 ฝ่ายบ้าง อกุศลธรรมทั้งหลายย่อมเสื่อมจากกายสมาจารนั้น กุศลธรรมทั้งหลายย่อมเจริญ 2) ความไม่เบียดเบียนทาง ในข้อนี้จะต้องไม่ใช้วาจาในการเรียกรับหรือใช้วาจาในการกล่าวเพื่อยอมรับทรัพย์สินเพื่อการทำทุจริต หรือการใช้วาจาพูดข่มขู่ให้เขายินยอมทำทุจริตตามที่ตนต้องการ 3) ความไม่เบียดเบียนทางใจ ซึ่งเป็นหนึ่งในมรรคมีองค์ 8 ข้อที่ว่าด้วยสัมมาสังกัปปะ (ความดำริชอบ)

4. หลักสุจริต 3 เป็นพุทธปรัชญาที่ใช้สำหรับเจ้าหน้าที่ทุจริตการจัดเก็บภาษี ซึ่งหมายถึง เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่หรือแสดงว่าตนมีหน้าที่เรียกเก็บหรือตรวจสอบภาษีอากร ค่าธรรมเนียมหรือเงินอื่นใด โดยทุจริตเรียกเก็บหรือละเว้นไม่เรียกเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมหรือเงินนั้นหรือกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมนั้นมีต้องเสียหรือเสียน้อยไปกว่าที่จะต้องเสีย เป็นการกระทำในลักษณะจัดเก็บภาษีแล้วไม่นำส่ง จัดเก็บแล้วนำส่งบางส่วน

หลักสุจริต 3 เป็นเครื่องมือป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ดังหลักธรรมที่ว่า “ธम्म จเรสุจริต” หมายถึง ความประพฤติชอบด้วยใจ เป็นการประพฤติดี และงดงามทางจิตใจ โดยการไม่เพ่งเล็งที่จะแสวงหาช่องทางเพื่อให้ได้ทรัพย์สินสมบัติของคนอื่น การไม่ผูกพยาบาทจองเวรคนอื่น และการมีความคิดในทางที่ถูกต้องเหมาะสมมี

ปัญญาคิดพิจารณาสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง พึงประพฤติธรรมให้สุจริต 3 ประการ คือ 1) มโนสุจริต (คิดดี) สัมมาทิฏฐิ คือคุณธรรม หมายถึง ความประพฤติชอบด้วยใจ เป็นการประพฤติดีและงดงามทางจิตใจ 2) วจีสุจริต (พูดดี) สัมมาวาจา หมายถึง ความประพฤติชอบด้วยวาจา เป็นการประพฤติดีและงดงามทางวาจา โดยการงดเว้นจากการพูดเท็จ และบิดเบือนเพื่อให้มา หรือให้บุคคลอื่นในทางที่ผิด (มุสาวาท) 3) กายสุจริต (ทำดี) สัมมากัมมัตตะ หมายถึงความประพฤติชอบด้วยกายเป็นการประพฤติดีและงดงามทางกายโดยงดเว้นจากการไม่เบียดเบียน การไม่แย่งชิง คดโกง ยักยอกและลักพาสิ่งของที่เจ้าของมิได้อนุญาต (อทินนาทาน)

5. สุจริตธรรมกถาเป็นพุทธปรัชญาที่ใช้สำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติโดยทุจริตหรือโดยมิชอบ เป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตสุจริตธรรมกถา คำว่าธรรมหมายถึง หน้าที่ ใครมีธรรมคือหน้าที่อะไร ควรทำหน้าที่ให้สุจริต 3 ประการ ได้แก่ 1) ไม่บกพร่องต่อหน้าที่ 2) ไม่ละเว้นหน้าที่ และ 3) ไม่ทุจริตต่อหน้าที่ (1) ไม่บกพร่องต่อหน้าที่ หมายถึง การทุ่มเทอุทิศตนในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ใดเขาจะทำหน้าที่นั้นอย่างดีที่สุดเพื่อไม่ให้เกิดความบกพร่องเสียหายแก่งานในหน้าที่ (2) ไม่ละเว้นหน้าที่ หมายถึง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เขาจึงไม่ละทิ้งหน้าที่หรือผลภาระหน้าที่ของตนไปให้คนอื่น (3) ไม่ทุจริตต่อหน้าที่ หมายถึง การไม่

ปฏิบัติหน้าที่ไปในทางที่มีชอบด้วยกฎหมายและหลักศีลธรรมกล่าวคือ เขาไม่ใช้อำนาจหน้าที่ไปในการแสวงหาประโยชน์ให้กับตนเองหรือคนอื่นในทางที่ผิดกฎหมายและผิดทำนองคลองธรรม ประโยชน์ในที่นี้หมายถึงรวมทั้งทรัพย์สินเงินทองตำแหน่งหน้าที่

6. ราชสวัสดิธรรมเป็นพุทธปรัชญาที่ใช้สำหรับเจ้าพนักงานที่ใช้ตำแหน่งโดยทุจริต หมายถึง ผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้นเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในลักษณะของการสมยอมในการเสนอราคาหรือฮั้วประมูล ผู้ประกอบกิจการรับเหมาก่อสร้างมีการแบ่งเปอร์เซ็นต์ของรายได้ที่ตนจะได้รับให้กรรมการตรวจรับงานและผู้บริหารท้องถิ่นจะทำการแบ่งผลประโยชน์ให้แก่ักการเมืองในระดับชาติหรือข้าราชการจากส่วนกลางที่มีอำนาจในการกำกับดูแล

ราชสวัสดิธรรม คือ ธรรมที่เป็นหลักการปฏิบัติราชการ ที่มีสาระเกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ 2 ประการ คือ 1) หลักธรรมที่เกี่ยวกับการควบคุมตนเอง เป็นธรรมเกี่ยวกับการควบคุมตนเองข้าราชการพึงมีธรรมะนี้คือความมีสติ การใช้ปัญญาความไม่หวั่นไหวตามโลกบาลธรรม คือลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ความไม่เกียจคร้าน ความไม่เห็นแก่ได้ การไม่มัวเมาสุราและนารี ความเป็นคนอ่อนน้อม การพูดจาดี มีความอดทน การละอายต่อความชั่ว 2) หลักธรรม

ที่เกี่ยวกับการทำงาน เป็นธรรมเกี่ยวกับการงาน โดยตรงคือ พึ่งทำงานด้วยความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด ถูกระเบียบรอบคอบ อดทน สุภาพ อ่อนน้อมและรักงาน ยินดีทำงานเสมอความรู้อันจะอันควรและไม่ควร การไม่ขโมยเงินหลวง

7. สัมมัตถาน 4 เป็นพุทธปรัชญาที่ใช้สำหรับการทุจริตเชิงนโยบายหรือผลประโยชน์ทับซ้อน การทุจริตเชิงนโยบายหรือผลประโยชน์ทับซ้อนหมายถึง เจ้าพนักงานของรัฐเข้าไปเป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทนพนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐ

สัมมัตถาน 4 คือความเพียร 4 อย่าง ได้แก่ 1) สังวรปะธาน คือเพียรพยายามปิดกั้นบาป ปิดกั้นความชั่วที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิดขึ้นในจิตใจ มีสติระวังอินทรีย์ 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน โดยสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มิให้ความโลภ ความโกรธ ความหลง เกิดขึ้น 2) ปหานปะธาน คือความตั้งใจละบาป อกุศลที่เกิดขึ้นแล้วในสันดานให้หมดสิ้นไปคือเพียรพยายามเลิกละหรือกำจัดบาป กำจัดอกุศล กำจัดความชั่วที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดสิ้นไปจากจิตใจ 3) ภาวนาปะธาน คือการตั้งใจสร้างคุณความดี เช่น การแบ่งปัน การรักษาศีล การเจริญภาวนา เป็นต้น โดยการทำความดีที่ยังไม่มีให้มี ทำสิ่งที่มีอยู่แล้วให้เจริญ

ยิ่งขึ้น 4) อนุรักษนาปะธาน คือ การตั้งใจรักษาความดี หรือรักษาบุญกุศลที่มีอยู่แล้วไม่ให้เสื่อม ไม่ละทิ้งความดี ทำให้มันคงยิ่งขึ้นไป เหมือนเกลือรักษาความเค็ม และไม่ให้ความชั่วเข้ามาแทนที่ความเพียร 4 อย่างนี้ เป็นความเพียรชอบ ควรประกอบให้มีในตน

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พุทธปรัชญาที่นำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติกุศลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การทุจริตและการประพฤติกุศลเกิดจากอกุศลมูล ซึ่งเป็นรากเหง้าของความชั่วร้ายดังนี้ 1) โลภะ คือ ความอยากได้ของคนอื่นมาเป็นของตน อยากให้ตนมีเหมือนคนอื่น หรือมีมากกว่าผู้อื่น เมื่อความอยากเกิดมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความชั่วในตัวเอง ในการอยากได้ โดยการกระทำการทุจริตนั้นส่วนใหญ่มักอยากได้ทรัพย์สินเงินทอง ตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูง 2) โทสะ คือ ความคิดประทุษร้าย พยาบาท ความคิดปองร้าย ถ้าปล่อยให้มีโทสะมาก ผู้นั้นจะเป็นคนชั่ว คนพาล ซึ่งอาจก่อให้เกิดการทุจริตได้ เนื่องจากความไม่ชอบเป็นการส่วนตัวหรือความผูกพยาบาทและเป็นภัยต่อสังคม 3) โมหะ คือ ความไม่รู้ไม่เข้าใจ ความมัวเมา ความประมาท เป็นรากเหง้าให้เกิดกิเลสได้ต่างๆ มากมาย โมหะทำให้ขาดสติ ไม่รู้ผิดชอบ ก่อให้เกิดการทุจริตได้ง่ามีความร้ายแรงกว่าโลภะ และโทสะ รวมทั้งส่งเสริมให้โลภะและโทสะมีกำลังมากขึ้นอีกด้วย

การทุจริตและประพฤติกุศลเป็นการกระทำที่มาจากจิต ไม่ว่าจะมีความโลภ ความ

โกธร ความหลง เพราะมนุษย์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ กายกับจิต กายจะทำหน้าที่ตามคำสั่งของจิต ดังว่าทฤษฎีที่ว่า จิตเป็นนายกายเป็นบ่าว เมื่อเป็นเช่นนี้การป้องกันการทุจริตและประพฤตินิชอบ จึงจำเป็นที่จะต้องเริ่มต้นที่จิต โดยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้มีในจิตในใจของเจ้าพนักงาน ด้วยการนำหลักพุทธปรัชญาเข้าเป็นมาตรการหนึ่งในการป้องกันการทุจริตและประพฤตินิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเชฐ ทังโต (2559, หน้า 10-12) ได้ทำศึกษาเรื่อง พุทธธรรมกับการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ในสังคมไทย ได้ข้อสรุปว่า หลักการทางพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ป้องกันการคอร์รัปชัน ได้นั้นมีอยู่ 4 ประการคือ หลักธรรมวินัยหรือหลักการกับหลักศีล 5 โดยเฉพาะข้อที่ห้า ทานทานการใช้หลักปฏิบัติเรื่อง สัมมาอาชีวะ และการใช้หลักปฏิบัติสุจริต ส่วนงานวิจัยของวราภรณ์ จันทนากุล (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันแนวพุทธ พบว่า หลักคำสอนทางศาสนาที่นำมาใช้คือ หลักhiriโอตตัปะ หมายถึงความละเอียดใจกับความสะดุ้งกลัวใน บาป นอกจากนี้ยังมีหลักธรรมมะมงคลชีวิต ข้อที่ 24 “มีความสันโดษ” และงานวิจัยของพระมหาไพรัช ฐมทิโป, สรายุทธ อุดม และสาคร ฤทธิ์ (2564, หน้า 1-7) ได้ทำวิจัยเรื่อง พระสงฆ์กับการพัฒนาจิตสำนึกต่อต้านการประพฤตินิชอบในสังคมไทย พบว่า หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอันเป็นหลักการสำคัญเพื่อสร้างจิตสำนึกในการป้องกันและต่อต้านการประพฤตินิชอบ หลักพุทธธรรม เช่น โลกบาลธรรม

2 คือ หิริ ความละเอียดใจ และโอตตัปะ ความเกรงกลัวต่อบาป และสัมมัตตปธาน 4

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการนำเอาผลการวิจัยนี้ไปเป็นแบบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการในต่างๆ ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ควรมีการกำหนดหลักพุทธปรัชญา กลุ่มเป้าหมายระยะเวลาอย่างชัดเจน

1.2 ควรมีการติดตามผลหรือประเมินผลการจัดทำโครงการด้วยทุกครั้งโดยเฉพาะเมื่อมีการอบรมหรือให้ความรู้หลักพุทธปรัชญา

2. ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

ในการนำผลวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปเอาไปใช้บูรณาการร่วมกับมาตรการอื่นๆ หรือหลักอื่นๆ เช่น หลักธรรมาภิบาล หลักจริยธรรมในแต่ละองค์กร ซึ่งจะทำให้การจัดทำโครงการมีการขยายขอบเขตที่กว้างและสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานนั้นๆ

3. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

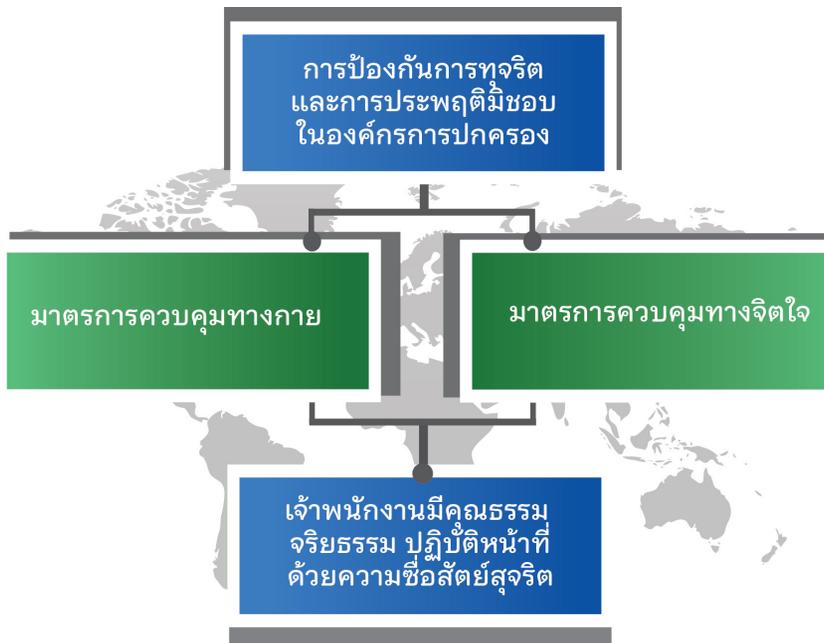
เพื่อให้เกิดประโยชน์กับองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละหน่วยงานอย่างเป็นทางการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับพนักงานแต่ละหน่วยงานโดยตรง

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวิจัยพุทธปรัชญาที่นำมาใช้ในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ได้องค์ความรู้คือ มนุษย์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือกายกับจิต ส่วนที่เป็นกายเป็นส่วนที่เป็นรูปธรรมมีหน้าที่ทำตามคำสั่งของจิต สำหรับจิตเป็นส่วนที่เป็นนามธรรม ทำหน้าที่เป็นตัวสั่งงานหรือกำกับการทำงานของกาย เมื่อเป็น

เช่นนี้การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบต้องทำ 2 ส่วนไปพร้อมๆ กัน คือส่วนที่เป็นกายใช้มาตรการทางกฎหมายควบคุมหรือป้องกัน ส่วนที่เป็นจิตใจใช้มาตรการทางทางพุทธปรัชญาป้องกัน เมื่อใช้มาตรการทั้ง 2 ควบคู่กันก็จะทำให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น เพราะมนุษย์คือการทำงานร่วมกันระหว่างกายกับจิต ซึ่งสามารถเขียนออกมาเป็นแผนภาพ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

ไทยพับลิก้า. (2566). ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันโลก ปี 2559 คะแนนไทยร่วงจาก 38 เป็น 35 อันดับ ตกจาก 76 เป็น 101 จาก 176 ประเทศ. เข้าถึงได้จาก <http://thaipublica.org/2017/01/corruption-perceptions-index-2016-thailand/>

พระมหาไพรีชณ ฐมฺมทีโป, สรายุทธ อุดม และสาคร ธารี. (2564). พระสงฆ์กับการพัฒนาจิตสำนึกต่อต้านการประพฤติทุจริตในสังคมไทย. *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 17(2), 1-7.

- พิเชษฐ ทังโต. (2559). พุทธธรรมกับการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย. *จันทร์เกษมสาร*, 22(43), 10-12.
- วรารณณ์ จันทนากุล. (2565). *การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันแนวพุทธ*. เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.asia/fK1jM>
- ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง. (2560). *ผลการดำเนินงานด้านคดีของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบทั่วราชอาณาจักรประจำปี พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (21) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. 2561-2580)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

